

Борисова Олеся Валеріївна

доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови

Інститут філології

Київський національний університет імені

Тараса Шевченка (м. Київ)

СПЕЦИФІКА ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ ПРИ ВІДТВОРЕННІ КОМІЧНОГО В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Сьогодні, в епоху глобалізації та стрімкого міжкультурного обміну, в той час, коли кінопрем'єри та нові літературні твори презентуються глядачам та читачам по всьому світу майже одночасно, ми все частіше стикаємося з необхідністю застосовувати лінгвокультурну адаптацію при перекладі, особливо це стосується перекладу гумористичних художніх творів. Категорія гумору потребує від перекладача особливого підходу. Це пояснюється тим, що англійський та український гумор мають дещо різну природу, тому спроби відтворити комічний ефект у перекладі – це один з актуальних викликів сучасним перекладачам.

Хоча англійський гумор й відрізняється від українського, механізми створення комічного є універсальними для всіх культур, оскільки в їхній основі лежить зіткнення протилежних начал, гостре протиставлення контрастних явищ; з психологічного погляду сміх споріднений зі страхом та здивуванням. Побудований на ефекті невиправданого очікування сміх являє собою радісний переляк або розчарування – подив, який виникає внаслідок того, що налаштованість людини на сприйняття значущого, серйозного цілком несподівано втрачає свою актуальність, нашоухуючись на незначне та порожнє [1, с. 199]. Засоби комічного в широкому сенсі включають різноманітні предмети і їх деталі. Однак, говорячи про засоби комічного,

маються на увазі, насамперед, його лінгвостилістичні засоби: епітет, метафора, гіпербола, літота, метонімія, порівняння та ін.[2, с. 475].

Наразі до кінця невизначеним є саме поняття гумору. Воно різниться від людини до людини, від народу до народу. Для українців сміх – одна з основ духовності, самоідентифікації нації. Саме через гумор народ виявляє своє критичне світосприйняття. На сміхову культуру українців впливали різні внутрішні та зовнішні чинники: геопростір, історія, політика, соціальні умови, релігія. На різних етапах народний гумор виявлявся в різноманітних жанрах та видах, але завжди виявляв свою національну ідентичність.

Англійський гумор в розумінні українця нерідко отримує іронічний статус «тонкий англійський гумор», що передбачає його незрозумілість, дивність. І в більшості випадків це немає ніякого відношення до англійського гумору, а є радше питанням відмінності лінгвокультурної ситуації автора і читача, нерозумінням реалій вихідного тексту.

Для англійського гумору практично не існує табу – і в цьому одна з його відмінностей від українського гумору. Для української сміхової культури прояви чорного гумору не є панівними.

Особливий інтерес для теорії перекладу представляє питання про передачу комічного. Наразі поняття комічного є досить обговорюваною і суперечливою категорією.

Переклад комічного передбачає собою вид мовного посередництва, який цілковито орієнтований на іншомовний оригінал і має комічний характер, мета якого повністю зберегти оригінальний ефект у тексті перекладу. Такий переклад розглядається як іншомовна форма існування повідомлення, що міститься в оригіналі. Міжмовна комунікація, що здійснюється через посередництво перекладу, якнайбільше відтворює процес безпосереднього мовного спілкування, при якому комуніканти користуються однією і тією ж мовою.

Відтворення комічного потребує від перекладача особливої уваги та навичок, тому що цій категорії притаманна висока експресивність, імпліцитний сенс, невербальні явища тощо. Завдання перекладача ускладнюється тим, що йому необхідно враховувати не тільки змістовні особливості гумору, але і мовні та стилістичні форми, які задіяні в створенні комічного ефекту.

Перекладач повинен вміло проводити аналогію між українською та англійською мовами, адже не варто забувати, що вони належать до різних типів мов. Англійська є типовою аналітичною мовою, в ній має місце зміна словоформ, тоді як українська відноситься до синтетичних мов, до слова комбінуються для змісту. Такі розбіжності нерідко призводять до втрати комічного ефекту через зміну граматичної форми.

Аналізуючи відтворення комічних елементів у перекладі, можна виявити системний характер вживаних різноманітних лінгвостилістичних прийомів і засобів. Саме їх вибір та вміння використовувати забезпечують адекватне смисловідтворення, яке має при цьому бути доступним для сприйняття представникам іншої мовної культури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубенко Олена Юріївна. Порівняльна стилістика англійської і української мов /Олена Дубенко. – 2-ге вид., випр. і допов.– Вінниця: Нова книга, 2011. – 199 с. – ISBN 978-966-382-306-5.
2. Сафонова Е. В. Формы, средства и приёмы создания комического в литературе // Молодой ученый. – 2013. – №5. – С. 474-478. – URL <https://moluch.ru/archive/52/6970/> (дата звернення: 25.03.2020).